

אויסגאבע פון חיזוק
און השקפה פאר
די אידישע שטוב,
אריינצוברענגען
שמחה און שלום
תשע"ב לפ"ק

גליון לחיזוק
וביסוס הבית
היהודי על אדני
השמחה והשלום
גליון י"ב

בנין ביתך

געקניפט און געבינדן

ווען מען ליינט די תנאים זאגט מען שוין: ואל יבריחו ואל יעלימו לא זו מזה ולא זה מזו, חתן כלה נעמען זיך אונטער נישט צו פארהוילן קיין שום געלט ענינים איינער פון דעם צווייטן. און דאס איז נישט נאר ביי געלט, נאר אין אלע אספעקטן אין לעבן, דארף זיך איינער מיט דעם אנדערן רעכענען, זיך טיילן, און אריין נעמען, במחשבה דיבור ומעשה, לויט וויאזוי, וואס, און וויפיל עס פארלאנגט זיך.

יעדע מאמע איז צוגעבינדן צו איר קינד מיט טויזנט שטריק, איר הארץ און געפיל איז שטענדיג מיט'ן קינד, און יעדע שריט וואס זי מאכט, יעדע פלאן וואס זי וויל אויסשטעלן, איז פון פאראויס אויסגערעכנט וויאזוי עס וועט זיך אפרופן אויף דאס קינד, זי וועט נישט גיין צו שמחות, אדער זיך אהיים יאגן פריער צוליב איר קינד, זי וועט זיך אפהאלטן פון עסן געוויסע עסן, צוליב איר קינד, און זי וועט יא עסן געוויסע עסן לטובת איר קינד.

און וויבאלד ביי די מערסטע טייל פאר פעלקער וואס האבן חתונה, איז דאס נישט א נאטורליכע געפיל, דארף מען צום ערשט נוצן דעם מח און פארשטאנד, און אריין לייגן אין קאפ אז א מאן און א פרוי איז נישט איינס מיט איינס, נאר האלב מיט האלב, וואס דורך זייער חתונה האבן ווערט פון דעם איינס. און דאס איז נישט נאר טעכניש ווען מען עפנט צוזאמען א קאנטע אין באנק, נאר עס דארף זיך שפירן אין די ביינער, און אטאמאטיש פירן זייער לעבן אויף אזא דירעקציע.

אין איין ווארט, קיין שום שריט ווערט נישט גענומען, אן דעם וואס זי זאל אריינעמען איר קינד אין חשבון, אלע אירע קאלקולאציעס און פלענער דרייט זיך ארום איין זאך "איר קינד". ווייל זי ווייסט אז דאס קינד ליגט אויף איר אחריות, און דארף צוקומען צו איר פיר און צוואנציג שעה א טאג, און זי רעכנט זיך מיט דעם, אינסטינקטיוו.

איינמאל מען האט דאס אריינגעקריצט טיף אין הארץ, וועט זיך מאכן בעז"ה אסאך ווייניגער קאמפליקאציעס צווישן זיי. אבער ווי געזאגט ארבעט דאס נישט פון זיך אליין, און כדי אנצוקומען צו דעם געפיל, דארף מען צום ערשט נוצן קאפ און שכל. וואס פון דארט זאל זיך דאס אנזעהן אויף די מעשים, ביז עס וועט אנקומען צום געוואונטשענעם ענד ציהל, עס זאל ווערן אריינגעבאקן אין הארץ.

פונקט אזוי דארף זיין די פארבינדונג צווישן א מאן און א פרוי. מיט איין חילוק, אז צווישן א מאמע מיט א קינד ארבעט דאס נאר פון איין זייט, אבער צווישן א פאר פאלק דארף דאס זיין פון ביידע צדדים.

דער נאטורליכער אויבערהאנט און לעצטע ווארט וואס דער מאן האט אין שטוב איז נישט קיין סתירה צו זיין אויפמערקזאם, און זיך רעכענען, און טיילן מיט זיינע בני בית. פירן א מלוכה און קוקן נאר אויף די אייגענע אינטרעסן, דאס איז נישט א פירער, נאר א דיקטאטור, וואס וועט עווענטועל פארלירן זיין ממשלה. א לאנגע דויערהאפטע פירערשאפט איז נאר ווען אלע וואס זענען אונטער אים זענען רואיג און צופרידן.

א מאמע דארף מען דאס נישט אויסלערנען, מען דארף איר דאס נישט מסביר זיין אז זי זאל דאס פארשטיין, דאס איז א אינסטינקט געפיל וואס דער אויבערשטער האט איינגעפלאנצט אין די טבע און איז נישט געבויט אויף פארשטאנד און מחשבה, אבער ביי צוויי פרעמדע מענטשן וואס ווילן בויען צוזאמען זייער אייגן ווינקל איז דאס נישט אזוי פשוט.

און זיכער, אז די פרוי האט גאר א שטארקע פליכט אז איר התנהגות און אירע געוואוינהייטן וואס זי וויל זיך פירן, זאל נישט גיין אויפ'ן חשבון פון דעם מאן, זי דארף אסאך מוותר זיין, מיט'ן צולייגן קאפ און הארץ, און מאכן זיכער נישט צוברענגען איבריגע עגמת נפש.

און ווען מיר זאגן "צוויי פרעמדע מענטשן", מיינט מען נישט נאר די ערשטע וואכן נאך די חתונה, ווייל ביז ווילאנג מען האט נאך נישט דעם סארט קשר, איז מען פרעמד, אפגעזען וויפל יאר צוריק מען האט חתונה געהאט.

מוצאי שבת איז א געשמאקע פארברענג צייט ביי משפחת בערנער, אלע פארהייראטע קינדער קומען וואך נאך וואך ארויף מיט זייער גאנצע געזונדל, און מען

פון די רגע וואס מען איז געשטאנען אונטער די חופה, ביט זיך דאס לעבן פאר אייביג, די געוויסע מאס פרייהייט וואס מען האט פאר די חתונה, ווען מען האט געלעבט אליין פאר זיך, האט זיך גענדיגט, און עס הייבט זיך אן א צייט ווען יעדע ערנסטע שריט אין לעבן דארף באקומען צוויי חתימות, און דער טאג טעגליכער הלך ילך, דארף זיין אויסגערעכנט און אויסגעמאסטן לויט ביידנס מצב און געברויכן.

גליון זה נתגבד לע"נ ר' יצחק ע"ה ב"ר' אביגדור יחזקאל ז"ל יא"צ כ"ה שבט תנצב"ה
צו מנדב זיין א גליון לעילוי נשמת וכדו' כדי לזכות את הרבים רופט: 347-554-1199 אדער שיקט א אימעיל צו binyan@yeshivanet.com

פארברענגט מיט די עלטערן ביז טיף אין די נאכט אריין.

עס זעט אויס ווי אלעס גלאנצט, אבער יוסף, איינער פון די איידעמער איז שטארק פארווייטאגט, ער איז נישט צופרידן, מילא ווען עס זאל זיין איינמאל אין עטליכע חדשים וואלט ער דאס נאך אראפגעשלינגען, אבער יעדע וואך ברציפות, איז נישט פראקטיש פאר אים.

ער האט שוין ערווענט אמאל פאר זיין פרוי דערוועגן, און זי האט אים נישט אנגעהויבן צו פארשטיין "וואס איז דען אזוי שלעכט, מען קומט זיך צוזאם ביי מיין מאמע, דו האסט דארט דיינע שוואגערס, ביזט נישט אליין, פארוואס מאכסטו מיר פילן שלעכט?"

יוסף וואלט ענדערש געוואלט זיין אליין ביי זיך אין שטוב, אבער כאטש אהיים גיין פריער, זיין פרוי האט נישט צוגעלייגט קאפ און מחשבה צו איר מאנ'ס געברויכן, יוסף איז זייער איידל און וויל נישט אוועקנעמען זיין פרויס הנאה, אבער איר פאלט נישט ביי אז זי איז נישט אליין אויף דער וועלט, און איר הנאה מיינט נאכנישט אטאמאטיש דעם מאנ'ס הנאה.

מען דארף אריין לייגן אין קאפ, אז במשך די גאנצע פיר און צוואנציג שעה אין טאג, זיבן טאג א וואך, דריי הונדערט פינף און זעכציג טעג א יאר, איז מען נישט אליין אויף דער וועלט, און מען קען נישט מאכן החלטות און חשבונות אויף קיין שום פאל אן נעמען נאך איינעם אין באטראכט, עס איז נישט קיין חילוק וואו מען געפינט זיך, אין ביהמ"ד, ארבעט, כולל, שאפינג, אדער וואו אימער מען וועט זיך נאר געפינען, יעדע שריט וואס מען טוט דארף זיין אויסגערעכנט אז עס זאל ענטפערן דעם אנדערנ'ס געברויכן, און אודאי עס זאל נישט ארויסברענגען קיין צער און ווייטאג פאר קיינעם.

עס דארף זיין אן אחדות און איין מיינונג בנוגע אלע פרטים וויאזוי א שטוב ווערט געפירט, חינוך הבנים, כשרות, פירן דעם בוזשעט, אויסגעבן געלט, עסן, אא"וו. א איינזייטיגקייט וואס איינער צווינגט ארויף זיין מיינונג אן דעם אנדערנ'ס פולע הסכמה און גרייטקייט, ברענגט ארויס מיט די צייט נישט גוטע רעזולטאטן. (זעה אויך וואס מיר האבן געשריבן אין גליון פון חנוכה א לענגערע ארטיקל געווידמעט דירעקט איבער דעם).

אזוי אויך דארף מען אין פשוט'ן טאג טעגליכן לעבן זיך כסדר רעכענען מיט דעם אנדערנ'ס מצב, כחות, און געזונט, און לויט דעם זיין גרייט צו פארבייגן ווען עס פעלט אויס, פון טאג טעגליכן סדר היום, און זיכער נישט זיין פארנומען מיט פוסטע פלוידערייען צו פריינד / פריינדיגעס, אויפ'ן חשבון פון דעם מאן / ווייב.

פון די וויכטיגסטע זאכן וואס שטעלט זיך ארויס פראקטיש אויף א טאג טעגליכער פארנעם, איז צו לאזן וויסן וואו מען איז און ווען מען קומט אהיים. פארשטייט זיך אליין, אז אין די צייט ווען מען דארף נישט זיין אין שטוב, דארף מען נישט נאכאנאנד מודיע זיין אויף וועלכע גאס מען געפינט זיך. אבער ווען עס איז צייט צו זיין אין שטוב, צו איז דאס טאג טעגליך און מען האט זיך פארשמועסט, צו איז דאס ווען מען איז געגאנגען פאר א באגעגעניש מיט א צווייטן, און עס האט זיך פארשלעפט, לאז זיך הערן.

דאס נישט לאזן הערן פון זיך איז א מורא'דיגע זלזול און א ווייטאג, מענער האבן געווענליך א גרעסערן נסיון דערביי, אבער די פרויען זענען אויך נישט אויסגעשלאסן פון דעם. מיט די היינטיגע קאמיונקאציע מיטלען, וואס אלע האבן ביי זיך, איז כמעט נישט דא קיין שום תירוץ אז איינער זאל זיך דארפן זארגן וואו דער אנדערער איז. און ווען מען האט דאס נישט, אדער שבת און יו"ט, דארף מען האבן מער זהירות נישט גורם זיין קיין אומזיסטע עגמת נפש.

מען וואלט געקענט מאריך זיין מיט אסאך ביישפילן, אבער דאס וועט נישט ברענגען קיין גרויסע תועלת, ווער עס כאפט נישט דעם קאנצעפט וועט בלייבן מיט די משלים, און נישט וויסן אויסצופירן למעשה אין פראקטישן זין. אזוי ווי די באקאנטע מעשה פון א אינגל וואס מען האט אים געפרעגט וויפל קומט אויס ווען מען האט צוויי עפל און מען באקומט נאך דריי עפל, "פינף" האט ער גענטעפרט. און וויפל איז ווען מען האט צוויי מאראנצן און מען באקומט נאך דריי. "דאס ווייס איך שוין נישט" האט ער גענטעפרט "איך האב נאר געלערנט אויף עפל..."

גאר א עפעקטיווע און שטארקע כח האט אויפ'ן שלום בית, ווען מען ווייזט ארויס פאר'ן אנדערן ווי ווייט מען האט אים אינזין. "איך האב געקויפט די סארט ציין פוף ווייל איך ווייס אז דו האסט דאס ליב". "איך האב נישט געקויפט פאר די קינדער קיין שאקאלאד ווייל איך ווייס אז עס איז נישט אזוי גוט פאר דיר און דו ווילסט דאס נישט האבן אין שטוב" "איך בין ספעציעל אהיים געקומען פרי פון די חתונה כדי דיר צו העלפן" איך בין ארומגעגאנגען די גאס כדי צו קויפן עפעס וואס דו האסט מיר נעכטן געבעטן".

אזוי אויך יעדע קליינע פעולה וואס מען טוט, אן דעם וואס מען זאל בעטן און פארלאנגען, נאר ווייל דו האסט יענעם אינזין געהאט, ברענגט גאר גרויסע רווחים פאר'ן שלום בית, אויפ'ן פאפיר אדער ווען מען הערט דאס ביי א דרשה, זעט דאס אויס ווי קלייניגקייטן, אבער צווישן די באציאונג פון א פאר פאלק, בויט דאס גאנצע וועלטן, אביסל הארץ צוצולייגן פארן אנדערן, האט א כח אויפצוטון גדולות ונצורות, עס איז נישט דא ענגע ווערטער דאס ארויסצוברענגען, פרובירט דאס אויס, און איר וועט זיך אליין איבערצייגן.

דער ירושלמי זאגט: "אי אפשר לאיש בלא אשה, אי אפשר לאשה בלא איש", ואי אפשר לשניהם בלא שכניה. דאס מיינט אז עס איז נישט מעגליך פאר א מאן צו זיין אן א פרוי, און עס איז נישט מעגליך פאר א פרוי צו זיין אן א מאן, און ווען ביידע ווייסן דאס, און פראקטיצירן דאס, און שפירן דאס טיף אין הארץ, וועלן זיי אויך שפירן "ואי אפשר לשניהם בלא שכניה", אז עס איז נישט מעגליך פאר זיי ביידע צו עקזעסטירן צוזאמען אן דעם וואס עס זאל זיין אין שטוב השראת השכינה.

פאר יעוץ און הדרכה
אין עניני שלום בית
רופט הרב יצחק לויפער
718-789-1456
שטרענג קאנפידענשל - גוטע פרייזן
בהמלצת הרבנים שליט"א

בחכמה יבנה בית

רעיון בנושא שלימות הבית, בקשר לפרשת השבוע

הנהגת הבית הנכונה הוא ע"ד הפרשה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם.

יש לדקדק, למה פרשת עבד עברי הוא הראשית וההתחלה לכל המשפטים הכתובים בפרשה.

בהני שלשה אמת דין ושלום, העיקר הוא הדין שצריך להיות באמת ובשלום

ונקדים מ"ש חז"ל (אבות א' י"ח) רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר (זכריה ח') אמת ומשפט שלום שפמו בשעריכם ע"כ. והק' בתולדות יעקב יוסף (בפרשתו) דיש להבין בקרא דפתח בג', אמת ומשפט ושלום, ומסיים רק בחדא בענין המשפט, ושפט"ו בשעריכם.

ותי' בהקדם מש"כ הבי' (ח"מ סי' א') ליישב קושיית רבינו יונה (שהביא המור שם) על המיטנה הנ"ל, שהלא אמרו חז"ל (אבות א' ב') על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל הגמ"ח, ותי' הבי' דהני ג' שהזכיר רשב"ג הכל הם על ענין הדין, וחדא הם, שהדין צריך להיות באמת ובשלום עיי"ש, ועד"ז כ' התולדות יעקב יוסף שיתפרש נמי הפסוק הנ"ל, דמה שסיים בקרא שפמו בשעריכם קאי על כל הני שלשה הדין והאמת והשלום והכל על קוטב המשפט נאמר עיי"ש.

ובאמת הוא מבואר להדיא בירושלמי (תענית פ"ד ה"ב) תמן תנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת והשלום ושלשתן דבר אחד הן נעשה הדין נעשה אמת נעשה שלום א"ר מנא ושלשתן בפסוק אחד (זכריה ח') אמת ומשפט שלום שפמו בשעריכם ע"כ. ומבואר מזה דהני תלתא כהדדי אולי.

וכן הוא להדיא בתנחומא (שופטים סימן מז) רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר, אמת ומשפט שלום שפמו בשעריכם (וכר' ח מז). אמר רבי יהושע בן לוי, וכלם תליין בדין, כי בדין, נעשה שלום ונעשה אמת. ע"כ.

עשיית פשרה הוא משפט שיש בו אמת ושלום

והנה ציור המשפט שיש בו אמת ושלום, מבואר היטב בחז"ל (סנהדרין ו'): רבי יהושע בן קרחה אומר מצוה לבצוע שנאמר אמת ומשפט שלום שפמו בשעריכם והלא במקום שיש משפט אין שלום ובמקום שיש שלום אין משפט אלא איזהו משפט שיש בו שלום היו אומר זה ביצוע, והרי להדיא דקרא אמת ומשפט שלום, הוא כהדדי, שהדין שעושים יחי' על קוטב האמת והשלום, וזהו המשפט שיש בו ביצוע שמפשרין בין שניהם, שיש בו אמת, ושלום לשני הצדדים. והיוצא לנו מזה, שהדין הנכון הוא לעשות משפט כזו שיש בו אמת ושלום.

*

מעם על מחצית השקל דייקא, שהשי"ת משתתף עם החצי השני

ונקדים עוד מעם נפלא מש"כ הגאון ר' שלמה קלווגר זצ"ל (קהלת יעקב, שקלים דרוש ט') למה ציוה הקב"ה שיתנו כל אחד מחצית השקל דייקא, והקפיד על החצי שיהי' נקרא חצי. ותירץ דהנה המעם שצריך ליתן מחצית השקל הוא משום שבני ישראל חטאו בעגל, והא שחטאו ישראל בעגל נמשך מן הכסף והזהב שלקחו ישראל ממצרים, וכמו שאמר משה (דברים א' א') ודי זהב, והנביא (הושע ב' י') אומר וכסף וזהב הרביתי לה וזהב עשו לבעל, והמעם שנמשך לבני ישראל לחטוא ע"י כסף זה היה בעבור שקלקלו מתחלה, שאם כשנתעשרו היו מפרשים מנמו תיכף חלק להקב"ה אז היה שאר הממון מתקדש ע"ז, כיון שהיו נותנין מתחלה חלק לגבוה, ושוב לא היה מוזק להם הכסף, וכיון שלא נתנו בשעת יציאת מצרים חלק לגבוה, לכך נמשך שחטאו, והוצרכו אח"כ לכסף השקלים לכפרה.

והנה אם היה הקב"ה תולה החטא בישראל לבד, לא היה ח"ו תקומה לישראל, לכך תלה הקב"ה החטא בעצמו ג"כ, דכמו שהקב"ה יש לו מענה על ישראל שנתן להם כל כך כסף וזהב והם לא הפרישו ממנו שום חלק לגבוה, כמו"כ יש לישראל מענה להיפך, שאם היה הקב"ה מעוררם שיתנו מזה חלק, כמו שצוה הקב"ה במדין בודאי היו נותנין, אבל הקב"ה לא צוה להם שרצה שיתעוררו מעצמם, וישראל עשו להיפך שהמתינו שיצוה להם הקב"ה וכיון שלא צוה לא נתנו ובין כך ובין כך נמשך שחטאו, לכך תולה הקב"ה כאילו הוא כביכול ישראל שניהם היו סיבה להחטא, ולכך מקבל חצי העונש על עצמו, וכעין שאמרו חז"ל (שבת פ"ט ע"ב) שאמר יצחק להקב"ה פלא עלי ופלאא עלך, כך נמי כאן, ולכך צוה הקב"ה שיתנו מחצית השקל כאילו חייבין רק חצי הכפרה, וזהו כונת הכתוב (שמות ל' י"ג) זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל, ומחצית השקל השני תרומה לה', נפרש להקב"ה שמקבל עליו יתברך החצי על עצמו עכ"ל.

המורם מדבריו, דציווי השי"ת ליתן רק מחצית השקל הוא משום שהקב"ה מקבל עליו כביכול חצי החטא, כאילו הוא ג"כ אשם בזה, ועל כן לא צוה לתת רק מחצית לחלק שלנו, כיון שאין בני ישראל חייבין רק מחצית.

*

הבעל חייב לקבל עליו מחצית האחריות מכל דבר

ומעתה יש לכ"א ללמוד וללמוד ק"ו, דאם כביכול הקב"ה שבודאי לא יצדקו לפניו קרוצי חומר, ומתוך עומק מיצוי הדין לא יזכר לפניו בראוי תבל, ואין הקב"ה בא במרוניא עם בריותיו, והצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט, ואם א' חטא לפניו הוא מן הנמנע שיפול איזה שמץ חלק של אחריות כלפי השי"ת, אפ"ה במדת מוכו וענותותו, הוא מקבל עליו החצי, וכדי לזכות את ישראל שיוכלו לעמוד לפניו בדין, הוא מחשיב עצמו כאילו כביכול הקולר תלוי בצוארו בעונות ישראל, ואינו מוגלל כל אחריות וההתשלות על בני ישראל.

א"כ ק"ו בן בנו של ק"ו שצריך ללמוד ולקבל לקח טוב מזה, בנהגת הבעל בביתו, שאשתו כגופו וקשורה ותלייה בו, שאם לפעמים אשת בריתו החמיאה המטרה ולא השלימה כל צרכה או כל צרכך, או שמעתה בענין אחר, ועל ידה הפסדת סכום כסף רב, או שנסתבך איזה ענין בהתשלותה, שאין להערים

ולגולל עלי' כל האשמה, ולהתנער לגמרי מלקבל עליו אחריות חציו, אלא להשתתף מעצמו בכ"ד. כאילו גם עליו מתגולל חצי האשמה, והוא לימוד נפלא שהעיר לנו השי"ת במצות מחצית השקל, להשתתף עצמו על כל דבר פשע, ולהשקיף קצת הרתיחות והמתחוות, שגם הוא חלק כחלק לו בו, ופרי מעליו הוא ג"כ.

פשרה בבית דין אמת לאמתו

ועד"ו יש לפרש מה שאמרו חז"ל (שבת י) כל הדין דין אמת לאמתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, וכ' התוס' דין אמת לאמתו לאפוקי דין מרומה לחוד ע"כ. וכ' הב"י (שם) ע"ו וז"ל ונראה דבתיבת אמת הוה סני ל', ומאי לאמתו, וי"ל דאע"פ שידון הדיין דין אמת אם מצטרף לזה אהבת הדיין לזכאי או שנאתו לחייב לא הוי לאמתו ע"כ.

ולענינו י"ל כך, דהנה כשבאו לפני הדיין ב' בעלי דינים או שייך שפיר לומר, שלא יצטרף לזה אהבת הדיין לזכאי או שנאתו לחייב, אבל כשהבעל בביתו עושה משפט ורוצה לחייב את זוגתו ולגולל עליה כל עון ואשמה וכו', אז לא שייך כלל להוציא דין אמת לאמתו, ולומר שאינו מועה בכך, דהלא בכל פעם מצטרף לזה אהבת הזכאי, דהיינו אהבת עצמו, שהלא הוא הבעל דין והוא הדיין, ולפעמים מצטרף נמי שנאת החייב, ובהכרח דכדי שיוציא בביתו משפט אמת וצדק, שיהי' אמת לאמתו, אינו אלא באופן של פשר, שיקבל גם עליו חצי האחריות ולא יוציא את עצמו מגופו של ענין שאינו תלוי כלל בסובתו, ובכ"ה ג' יקים בזה משפט אמת ושלום, שיהי' משפט, ואמת, וגם "לאמתו", כיון שלא יצורף לזה שום שנאה או אהבה, דהלא גם הוא לקח חבל בענין.

והיוצא לן, דבמשפט המושל בביתו שעושה כעין פשר, או דיוקא הוא מוציא דין אמת לאמתו, ובכ"ז יש להעמיס זה ג"כ במאמרם, כל הדין דין אמת לאמתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, דמיידי כשבא לדון את ב"ב, ובאם הוא מפשר ומקבל עליו חצי האחריות, שאז הוא דין אמת לאמתו, הרי נעשה שותף בזה להקב"ה בהנהגת עולמו, שכן דרכו של השי"ת עם בני ישראל, לקבל עליו ג"כ החצי כביכול כדי ליכותם בדינם וכנ"ל, וכמו כן נמי צריך כ"א להתנהג, לכולל עצמו עמה, ולדונה כל היכי דאפשר לבק זכות, ולצדק עצמו להתתשלות, ובוהו יעמיד יסודות איתנים שיהי' לזה קיום והעמדה לנצח.

ועוד מילין בענין זה, ע"פ מש"כ בליקוטי מוהר"ן (ח"א תורה קט"ו) כי השם יתברך אוהב משפט, וגם הוא אוהב ישראל. אך אהבתו שהוא אוהב את ישראל, היא גדולה יותר מהאהבה שהוא אוהב את המשפט עכ"ל. ודון מינה ואוקי באתרה, והבן.

*

בפרשתן רמוז היסב שצריך לעשות פשרה בדין

והנה כ' הבעל המורים לרמז בנוטריקון של המשפטי"ם הדיין מצווה שיעשה פ'שרה מ'רם יעשה מ'שפט. והרי דבפסוק זה עצמו מרומז גם ענין הפשרה, וכאמור לעיל, שהפשרה גופא הוא בכלל משפט שלום כנ"ל וכנ"ל בגמ' ומדרשים, שעל זה נאמר שפמ"ו בשעריכם, להיות גם באמת ובשלום.

והנה אי' במדרש (שמו"ר ל') על פסוק ואלה המשפטים, הו"ד מלך במשפט

יעמיד ארץ. ועי' בתולדות יעקב יוסף (בפרשתו) שפסוק זה לא על מלך לבד נאמר, אלא מאן מלכי רבנן בהנהגת עיר או מדינה עיי"ש. ולענינו י"ל שקאי גם על הבעל המושל בביתו, שבמשפט יעמיד ארץ ובאופן האמור. דכפי מה שאמרנו הרי ביותר צריך לזרו כשעושה משפט בביתו שיהי' בבחי' פשר, שאל"ה אינו מוציא דין אמת לאמתו, והנה כ' הבעל המורים שם"ת ואלה המשפטים אשר תשים הוא מרמ"ה עיי"ש, ולענינו הרי כ' הב"י הנ"ל שבאם הדין אינו אמת לאמתו, הוא דין מרומה, וכבר אמרנו, שאופן הנהגת הבית הוא דיוקא ע"פ אופן של פשר, שאז מוציא דין אמת לאמתו, ושפיר יש לרמוז בפסוק זה שצריך לעשות פשר גם בביתו, ע"פ מה שהסמך המדרש הפסוק מלך במשפט יעמיד ארץ, דהיינו הבעל המנהיג את ביתו.

סוף דבר, ממצות מחצית השקל הראה לנו הקב"ה איך לעשות פשר בביתו, ולהשתתף בכ"ד במוב ובמומב, וככה חזינן נמי בפרשתן ממצות המשפטים, שהעיקר הוא בבעלי דינים לעשות פשרה, וביארנו דכאשר הוא הדיין הוא הבעל דין, אז א"א להוציא כאור המשפט בלא פשר, דהיינו לקבל גם עליו חצי האחריות.

ויש להוסיף ע"ז בדרך צחות קצת, מה שאמרו חז"ל (קידושין ל"ה): עה"פ אשר תשים לפניכם, השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה. כלומר שמפסוק זה מוכח שצריך האיש להשוות עצמו להאשה בכל דין, ולא לגולל עלי' כל האשמה והבעל יצא נקי.

יסוד הדבר להשתתף בכ"ד הוא משום שאשתו כגופו

והנה יסוד הדבר להשתתף עם אשתו בכל מילי כאחד, נובע מזה ששניהם הם כגוף אחד ונשמה אחת, וכבר הארכנו בזה בשבוע העבר בכל הצורך, עיי"ש, ודו' מבואר ג"כ בפרשתנו בתחלת הפרשה של עבד עברי, בפסוק אם בגפו יבא בגפו יצא, וכ' ע"ז בתפארת יונתן (מהר"ק ר' יונתן אייבשיץ ז"ע) וז"ל אם בגפו יבא, והמעם למה נקרא בגפו ולא בענין אחר נראה המעם בזה, דלכך נקרא בגפו דהאשה הוא מצלעתו של אדם, ולכך אדם השרוי בלא אשה פלג גופא איקרי גוף חסר ולא גוף שלם, ולכך גבי עבד נקרא בגפו הואיל והוא בלא אשה נקרא בגפו היינו רק חצי גוף, אבל כשיש לו אשה הוא גוף שלם ע"כ.

ולפי דרכנו יש בזה רמז נכבד על שפרשה הראשונה במשפטים הוא של עבד עברי, דכיון דפתח הפרשה בדין משפט שהוא בעיקרו שיעשה פשר, סמך ל' אם בגפו יבא, להורות על הענין הזה, דגם בביתו של אדם יעשה פשר, דכיון שהוא כגופו הרי בהכרח שצריך להשתתף עמה ולא להוציא עצמו מכלל הפשיעה.

וכפלים לתושיה פי' נחמד ונעים מתפארת יונתן עה"פ ויצאה אשתו עמו, וידוע מה שהק' רש"י וכי מי הכניסה שתצא, ותי' הרבי ר' יונתן ז"ע וז"ל הורה לנו התורה כי האיש והאשה היא גוף שלם ואחד, ובצרתו לה צר אף שאינה נמכרת עמו, וא"כ אינה צריכה להיות בעבדות, מ"מ הואיל והם כגוף אחד וצר לה על העבדות שלו הרי היא כאילו היתה בעבדות כמוהו ולכך בצאתו ויצאה אשתו עמו, כי מקדם אף היא היתה בעבדות עכ"ל. ובכ"ז לך תעלה מפרשה זו, שצרת אחד הוא צרת השני, ודון מינה על כל מילי בהנהגת הבית, ועל יסוד זה כחכמה תבנה הבית.

בעריכת הרב יצחק לויפער פאר שאלות און הערות אדער צו באקומען דעם גליון binyan@yeshivanet.com

ביטע האלטן די גליונות פריוואט און נישט צושפרייטן אין בתי מדרשים.